

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ

Αρ. Προσφυγής 28616/17

Νικόλαος ΑΓΓΛΟΥΠΑΣ

κατά Ελλάδα

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Τρίτο Τμήμα), που συνεδρίασε στις 23 Μαΐου 2023 ως Επιτροπή, το οποίο συστάθηκε από τους:

Γιόνκο Γκρόζεβ (Yonko Grozev), Πρόεδρος,

Ιωάννη Κτιστάκη,

Αντρέας Ζουντ (Andreas Zund), δικαστές,

και την Όλγα Τσερνισόβα (Olga Chernishova), Αναπληρώτρια Γραμματέα του Τμήματος,

Έχοντας υπόψη:

την προσφυγή (αρ. 28616/17) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο σύμφωνα με το Άρθρο 34 της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση») στις 7 Απριλίου 2017 από Έλληνα υπήκοο τον κ. Νικόλαο Αγγλούπα («ο προσφεύγων»), ο οποίος γεννήθηκε το 1943 και διαμένει στην Αθήνα και ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τον κο Β. Χειρδάρη, δικηγόρο Αθηνών·

την απόφαση κοινοποίησης της προσφυγής στην Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») που εκπροσωπείται από τους πληρεξούσιους κ. Κ. Γεωργιάδη, Νομικό Σύμβουλο και την κα Α. Δημητρακοπούλου, Πάρεδρο στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους ·

τις παρατηρήσεις των μερών ·

Αφού συσκέφθηκε αποφασίζει ως ακολούθως:

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

1. Η προσφυγή αφορά καταγγελίες από τον προσφεύγοντα ότι η μη-ακύρωση ανεξόφλητων τελωνειακών δασμών και φόρων που του επιβλήθηκαν παραβίασαν το Άρθρο 6 παρ. 2 της Σύμβασης και του τεκμηρίου της αθωότητας που προέρχεται από την αθώωσή του σε ποινική διαδικασία για το αδίκημα της λαθραίας εισαγωγής.

2. Στις 21 Μαΐου 1998 ο προσφεύγων αθωώθηκε για τις κατηγορίες λαθραίας εισαγωγής με την απόφαση 36398/1998 του Ποινικού Πρωτοδικείου Αθηνών για την εισαγωγή στην Ελλάδα δύο πολυτελών οχημάτων το 1992 χωρίς να πληρώσει τελωνειακούς δασμούς και φόρους και χρησιμοποιώντας αυτά τα οχήματα χωρίς να έχουν προηγουμένως εκτελωνιστεί.

3. Την 1^η Μαρτίου 2001 με την διοικητική απόφαση υπ' αριθμ. 33/96 επιβλήθηκαν στον προσφεύγοντα πρόστιμα ύψους 781.465,31 ΕΥΡΩ και 706.455,02 ΕΥΡΩ για αδυναμία να πληρώσει τελωνειακούς δασμούς και φόρους (πολλαπλό τέλος) για το πρώτο και το δεύτερο όχημα αντίστοιχα. Επίσης απαιτήθηκε από εκείνον να πληρώσει ανεξόφλητους δασμούς και φόρους ύψους 390.732,65 ΕΥΡΩ για εισαγωγή και χρήση του πρώτου οχήματος, καθώς αυτό δεν είχε κατασχεθεί.

4. Ο προσφεύγων έφερε την υπόθεσή του ενώπιον των διοικητικών αρχών και των εγχώριων δικαστηρίων, αναφερόμενος στην αθώωσή του κατά την ποινική διαδικασία που κατέστη τελεσίδικη το 1998. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιά απέρριψε την προσφυγή του κατά της διοικητικής απόφασης υπ' αριθμ. 33/96 με την απόφαση του υπ' αριθμ. 2814/2002. Άσκησε έφεση η οποία απορρίφθηκε με την απόφαση υπ' αριθμ. 1461/2008 του Εφετείου Πειραιά. Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο απέρριψε στη συνέχεια την έφεση επί νομικών ζητημάτων του προσφεύγοντα με την απόφαση υπ' αριθμ. 3457/2012.

5. Στις 28 Ιανουαρίου 2013 ο προσφεύγων υπέβαλε στο Δικαστήριο την προσφυγή υπ' αριθμ. 9028/13, καταγγέλλοντας συγκεκριμένα την παραβίαση του Άρθρου 4 του Πρωτοκόλλου 7 και του Άρθρου 6 παρ.2 της Σύμβασης με βάση ότι τα εγχώρια δικαστήρια δεν έλαβαν υπόψη τους την ποινική αθώωσή του. Στην απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί κατά Ελλάδας* (αρ. 3453/12, 42941/12 και 9028/13, 30 Απριλίου 2015), το δικαστήριο έκρινε αναφορικά με το Άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου 7, ότι τα εν λόγω διοικητικά πρόστιμα ήταν ποινικής φύσεως, δεδομένης της αυστηρότητάς τους και του αποτρεπτικού χαρακτήρα τους (βλ. ό.π. παρ. 52-56). Τα αδικήματα για τα οποία είχε κατηγορηθεί ο προσφεύγων στα διοικητικά και ποινικά δικαστήρια αναφέρονταν στην ίδια συμπεριφορά που σημειώθηκε κατά την ίδια περίοδο (βλ. ό.π. παρ. 68). Αναλόγως, κατόπιν της ποινικής αθώωσης τα διοικητικά πρόστιμα θα έπρεπε να μην είχαν επιβληθεί στον προσφεύγοντα (βλ. ό.π. παρ. 72). Το Δικαστήριο συμπέρανε ότι οι διοικητικές διαδικασίες που σχετίζονται την επιβολή των προστίμων αφορούσαν ένα δεύτερο 'αδίκημα' που προερχόταν από παρόμοιες πράξεις με εκείνες που αποτελούσαν το αντικείμενο της πρώτης ποινικής αθώωσης, η οποία είχε καταστεί τελεσίδικη. Διαπίστωσε επομένως παραβίαση του Άρθρου 4 του Πρωτοκόλλου 7 της Σύμβασης (βλ. ό.π. παρ. 74-75).

6. Αναφορικά με το Άρθρο 6 παρ.2 της Σύμβασης, το Δικαστήριο έκρινε ότι μετά την αξιολόγηση του υλικού στην δικογραφία κατά διαφορετικό τρόπο από τα ποινικά δικαστήρια, τα διοικητικά δικαστήρια έκριναν ότι ο προσφεύγων διέπραξε το ίδιο αδίκημα λαθραίας εισαγωγής για το οποίο είχε προηγουμένως αθωωθεί από το ποινικό δικαστήριο. Τα συμπεράσματα αυτά είχαν ακολούθως επικυρωθεί με τελική ισχύ από το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο. Δεδομένης της παρόμοιας φύσης των δύο εν λόγω διαδικασιών, τα πραγματικά περιστατικά που ενέχονται και τα συστατικά στοιχεία των εν λόγω αδικημάτων, η εκτίμηση των διοικητικών δικαστηρίων είχε παραβιάσει το δικαίωμα του προσφεύγοντα βάσει του Άρθρου 6 παρ.2 της Σύμβασης να θεωρηθεί αθώος δεδομένης της προηγούμενης αθώωσής του από το ποινικό δικαστήριο (βλ. ό.π., παρ.88).

7. Σε συνέχεια της απόφασης του Δικαστηρίου, στις 8 Δεκεμβρίου 2015 ο προσφεύγων κατέθεσε αίτημα για την επανέναρξη των διαδικασιών στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο. Στην απόφαση υπ' αριθμ. 1992/2016 της 19^{ης} Οκτωβρίου 2016, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο αποδέχθηκε μερικώς το αίτημα για επανέναρξη, αναίρεσε την απόφασή του με αρ. 3457/2012 (δείτε παράγραφο 4 ανωτέρω) και ακύρωσε

τα δύο διοικητικά πρόστιμα των 781.465,31 ΕΥΡΩ και 706.455,02 ΕΥΡΩ. Έκρινε ιδιαίτερα ότι ήταν ξεκάθαρο από τον συλλογισμό της απόφασης *Καπετάνιος και Λοιποί* (που αναφέρεται ανωτέρω) ότι οι παραβιάσεις που βρέθηκαν να έχουν διαπραχθεί από το Ελληνικό Κράτος αφορούσαν μόνο τις διοικητικές διαδικασίες που έχουν σχέση με τα διοικητικά πρόστιμα που επιβλήθηκαν στον προσφεύγοντα για την μη-εξόφληση τελωνειακών δασμών και φόρων και δεν είχαν σχέση την δική του υποχρέωση να πληρώσει τους ίδιους τους τελωνειακούς ανεξόφλητους δασμούς και φόρους. Το Ανώτατο Δικαστήριο αναφέρθηκε συγκεκριμένα στις παραγράφους 29, 55, 61-65, 72, 74, 79, 86 και 88 της *Καπετάνιος και Λοιποί*. Επομένως απέρριψε το αίτημα για επανεξέταση των διαδικασιών του Ανώτατου Διοικητικού Συμβουλίου οι οποίες είχαν ολοκληρωθεί με την τελική απόφαση υπ' αριθμ. 3457/2012 στον βαθμό που αφορούσε η απαίτηση για ανεξόφλητους τελωνειακούς δασμούς και φόρους ύψους 390.732,65 ΕΥΡΩ. Έκρινε ότι το τμήμα της προσφυγής δεν πληρούσε μία από τις προϋποθέσεις που απαιτούσε το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, δηλαδή ότι το πόρισμα για παραβίαση της Σύμβασης από το Δικαστήριο θα έπρεπε αιτιωδώς να συνδέεται με τον συλλογισμό και το διατακτικό μέρος της απόφασης του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου που είχε απορρίψει την έφεση επί νομικών θεμάτων (στην συγκεκριμένη απόφαση η απόφαση υπ' αριθμ. 3457/2012).

8. Ο προσφεύγων διαμαρτυρήθηκε ότι η μη-ακύρωση της αξίωσης για τους ανεξόφλητους τελωνειακούς δασμούς και φόρους παραβίαζε το Άρθρο 6 παρ.2 και το τεκμήριο αθωότητας που πηγάζει από την αθώωσή του στις ποινικές διαδικασίες για το αδίκημα της λαθραίας εισαγωγής.

Η ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

9. Οι γενικές αρχές που αφορούν αιτήματα προς εγχώρια δικαστήρια για επανεξέταση των διαδικασιών ύστερα από διαπίστωση παραβίασης από το Δικαστήριο έχουν παρουσιαστεί συνοπτικά στην απόφαση *Moreira Ferreira κατά Πορτογαλίας* (αρ.2) ([Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης], αρ. 19867/12, παρ. 46-51, 11 Ιουλίου 2017). Σχετικά με τις γενικές αρχές υπό το τεκμήριο της αθωότητας όπου επιβάλλονται ποινές από διοικητικά δικαστήρια ύστερα από αθωώσεις σε ποινικές διαδικασίες, αυτές έχουν παρουσιαστεί συνοπτικά στην απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί* (αναφέρθηκε ανωτέρω, παρ. 62-64).

10. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί* δεν περιείχε αναφορές για την απαίτηση επί ανεξόφλητων τελωνειακών δασμών και φόρων από τις διοικητικές αρχές καθώς αφορούσε μόνο το ζήτημα επιβολής των διοικητικών προστίμων. Το πόρισμα για παραβίαση του Άρθρου 6 παρ.2 της Σύμβασης δεν αφορούσε τους ανεξόφλητους τελωνειακούς δασμούς και φόρους και το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο έκρινε σωστά ότι δεν δεσμευόταν από την απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί* αναφορικά με τους ανεξόφλητους τελωνειακούς δασμούς και φόρους και ότι δεν υπήρχε ανάγκη να αναιρέσει την απόφαση υπ' αριθμ. 3457/2012 στο σύνολό της προκειμένου να διασφαλίσει την συμμόρφωση του Κράτους με την απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί*. Με την μερική ακύρωση της διοικητικής απόφασης υπ' αριθμ. 33/96, στον βαθμό που είχε επιβάλει διοικητικά πρόστιμα, είχε διαγραφεί ένα υπόλοιπο μεταξύ της ανάγκης αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας του προσφεύγοντα και της απαίτησης για τήρηση του *res judicata* (δεδικασμένο).

11. Ο προσφεύγων διαφώνησε, υποστηρίζοντας ότι προέκυψε από την απόφαση υπ' αριθμ. 1992/2016 του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου ότι ήταν ένοχος για το αδίκημα της λαθραίας εισαγωγής για την οποία είχε οριστικά αθωωθεί από τα ποινικά δικαστήρια, καθώς η απόφαση δεν είχε ακυρωθεί για τους ανεξόφλητους τελωνειακούς δασμούς και φόρους. Επιχειρηματολόγησε ότι παρά το πόρισμα των ποινικών δικαστηρίων ότι είχε νομίμως χρησιμοποιήσει τα οχήματα και δεν είχε διαπράξει τα αδίκημα της λαθραίας εισαγωγής και παρά το γεγονός ότι το Δικαστήριο βρήκε παραβίαση του Άρθρου 6 παρ.2 της Σύμβασης ήταν ακόμα υπόχρεος της αξίωσης για τους ανεξόφλητους τελωνειακούς δασμούς και φόρους ύψους 390.732,65 ΕΥΡΩ, αφήνοντας την αίσθηση ότι ήταν ένοχος για το αδίκημα της λαθραίας εισαγωγής. Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο είχε ερμηνεύσει λανθασμένα την απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί* στην απόφαση υπ' αριθμ. 1992/2016 και είχε ακυρώσει μόνο τα διοικητικά πρόστιμα που του είχαν επιβληθεί λόγω αδυναμίας του να πληρώσει τους τελωνειακούς δασμούς και φόρους αλλά όχι τους ίδιους τους ανεξόφλητους τελωνειακούς δεσμούς και φόρους. Θα έπρεπε να είχε παραμερίσει την διοικητική απόφαση υπ' αριθμ. 33/96 συνολικά.

12. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί* ιδιαίτερα στην περιγραφή των πραγματικών περιστατικών στην προσφυγή 9028/13, δήλωσε ότι τα διοικητικά πρόστιμα που επιβλήθηκαν από τις αρμόδιες διοικητικές αρχές στον προσφεύγοντα αντιστοιχούσαν σε 781.465,31 ΕΥΡΩ και 706.455,02 ΕΥΡΩ, που

αντιστοιχούσε στο διπλάσιο ποσό των ανεξόφλητων τελωνειακών δασμών και φόρων (βλ. ό.π., σελ 29). Περαιτέρω, στο τμήμα εγχώριου δικαίου αυτής της απόφασης, το Δικαστήριο αναφέρθηκε στο Άρθρο 97 του Νόμου 1165/1918 (Τελωνειακός Κώδικας, όπως ισχύει σήμερα), που προβλέπει διοικητικό πρόστιμο σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής τελωνειακών δασμών και φόρων (πολλαπλό τέλος) (βλ. ό.π. παρ. 38) και στο σημείο που αφορούσε την σχετική νομολογία, αναφέρθηκε σε αποφάσεις του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου σύμφωνα με τις οποίες η επιβολή διοικητικού προστίμου ήταν ανεξάρτητη από ποινικές διαδικασίες για το αδίκημα της λαθραίας εισαγωγής (βλ. ό.π., σελ. 43-46). Κατά την εξέταση εάν υπήρξε παραβίαση της αρχής *ne bis in idem*, το Δικαστήριο αναφέρθηκε αποκλειστικά στα διοικητικά πρόστιμα που είχαν επιβληθεί (βλ. ό.π., για παράδειγμα παρ. 55-56, 65, 72 και 74) · επιπλέον, υπογραμμίζοντας τα επιχειρήματα των μερών σύμφωνα με το Άρθρο 6 παρ.2 της Σύμβασης, το Δικαστήριο δήλωσε ότι οι προσφεύγοντες είχαν υποστηρίξει ότι «οι αποφάσεις του διοικητικού δικαστηρίου που επιβεβαίωσαν τα διοικητικά πρόστιμα» είχαν άμεσα παραβιάσει την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας που πηγάζει από την αθώωση του προσφεύγοντα στις ποινικές διαδικασίες (βλ. ό.π., παρ. 81). Το Δικαστήριο συνέχισε να θεωρεί (βλ. ό.π., παρ. 86) πως η φύση των διοικητικών διαδικασιών και το πλαίσιο στο οποίο εκχωρούνταν οι αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων υποδείκνυαν ότι αφορούσαν τις ποινικές υποθέσεις και ότι οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν τόσο στις ποινικές όσο και στις διοικητικές διαδικασίες είχαν χαρακτήρα τιμωρίας. Τα πραγματικά περιστατικά ήταν ταυτόσημα και τα στοιχεία που συνθέτουν τα αδικήματα ήταν τα ίδια.

13. Στην απόφαση υπ' αριθμ. 1992/2016, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο καθόρισε ορισμένες προϋποθέσεις για μία αίτηση επανεξέτασης που θα πρέπει να γίνουν αποδεκτές (δείτε παράγραφο 7 ανωτέρω). Η πρώτη ήταν μία αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παραβίασης της Σύμβασης που κρίθηκε από το Δικαστήριο και του συλλογισμού και του διατακτικού μέρους της εγχώριας απόφασης για την οποία υπήρξε η καταγγελία. Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο επομένως έκρινε ότι αυτή η προϋπόθεση δεν πληρούνταν στον βαθμό που η αίτηση για επανεξέταση αφορούσε τους ανεξόφλητους τελωνειακούς δασμούς και φόρους για παράνομη εισαγωγή και χρήση του οχήματος, επειδή οι παραβιάσεις που βρέθηκαν στην απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί* αφορούσαν ξεκάθαρα τις διοικητικές διαδικασίες κατά τις οποίες είχαν επιβληθεί τα διοικητικά πρόστιμα στον προσφεύγοντα και δεν αφορούσαν την απαίτηση για ανεξόφλητους τελωνειακούς δασμούς και φόρους.

14. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να δεχθεί τα επιχειρήματα του προσφεύγοντα πως η απόφαση υπ' αριθμ. 1992/2016 παραβίασε το τεκμήριο της αθωότητάς του μη απαλλάσσοντάς τον από την υποχρέωση να πληρώσει τους ανεξόφλητους τελωνειακούς δασμούς και φόρους επειδή η απόφαση για την απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί* ασχολήθηκε με τις διοικητικές διαδικασίες σύμφωνα με το Άρθρο 6 παρ.2 της Σύμβασης στον βαθμό που αυτές αφορούσαν την επιβολή των διοικητικών προστίμων και όχι την υποχρέωση να πληρωθούν οι ανεξόφλητοι τελωνειακοί δασμοί και φόροι. Από αυτή την άποψη, δεν μπορεί να ειπωθεί ότι η απόφαση υπ' αριθμ. 1992/2016 είναι αντίθετη προς την απόφαση για την απόφαση *Καπετάνιος και Λοιποί* και τα πορίσματά της όσο αφορούν το τεκμήριο αθωότητας του προσφεύγοντα, όπως αυτό προστατεύεται από το Άρθρο 6 παρ.2 της Σύμβασης.

15. Το Δικαστήριο κρίνει επομένως ότι ενόψει όλου του υλικού στην κατοχή του και στον βαθμό που τα ζητήματα για τα οποία υπήρξε καταγγελία είναι στα πλαίσια της αρμοδιότητάς του, η προσφυγή είναι προφανώς αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί σύμφωνα με το Άρθρο 35 παρ.3 εδάφιο α' και παρ. 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο ομόφωνα,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

Συντάχθηκε στα Αγγλικά και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 15 Ιουνίου 2023.

(χειρόγραφη υπογραφή)

Όλγα Τσερνισόβα

(Olga Chernishova)

Αναπληρώτρια Γραμματέας

(χειρόγραφη υπογραφή)

Γιόνκο Γκρόζεβ

(Yonko Grozev)

Πρόεδρος

Σύνολο σελίδων στα Αγγλικά: 5

Σύνολο σελίδων μετάφρασης: 7

Επίσημη μετάφραση στα Ελληνικά ως προς την πιστή και ακριβή απόδοση του περιεχομένου χωρίς μεταβολές από τα Αγγλικά.

Αθήνα, 08/08/2023. Ελένη Λιάκουρα

Πιστοποιημένη Μεταφράστρια Υπουργείου Εξωτερικών, Αρ. Μητρώου 074